

Toiminta-ja taloussuunnitelma 2018- 2021

Talousarvio 2018

Kaupunginhallitus 31.10.2017

Kaupunginvaltuusto 13.11.2017



SISÄLLYSLUETTELO

TOTEUTTAMISOSA

1	KAUPUNGINJOHTAJAN KATSAUS	1
2	NAANTALIN STRATEGIA	4
3	TOTEUTTAMISOHJELMAN SISÄLTÖ	7
3.1	Konserni	8
4	ALUE, YMPÄRISTÖ, VÄESTÖ JA TYÖLLISYYS	10
4.1	Kunnan alue	10
4.2	Ympäristö	10
4.3	Väestö ja työllisyys	11
4.4	Rakentamisalueet ja elinkeinotoiminta	11
5	HALLINTO JA HENKILÖSTÖ	12
5.1	Hallinto	12
5.2	Henkilöstö	12
6	TOIMINTA-JA TALOUSSUUNNITELMAN LAADINNAN LÄHTÖKOHDAT	12
7	KAUPUNGIN JA KAUPUNKIKONSERNIN SISÄISEN VALVONNAN JÄRJESTÄMINEN JA RISKIENHALLINNAN PERUSTEET	16

KÄYTTÖTALOUSOSA 17

Strategiasta johdetut kaupunkitason vuositavoitteet	17
Hallintopalvelut	19
Sosiaali- ja terveystaloudet	51
Sivistyspalvelut	75
Tekniset palvelut	99
Tilalaitos	127
Vesihuoltolaitos	130

INVESTOINTIOSA 132**RAHOITUSOSA** 166**LIITTEET**

1	Avustukset	170
2	Jäsenmaksut	171
3	Grafiikat ja taulukot	173
4	Käyttötalouden tehtäväalueiden yhdistelmät	178
5	Vakanssiluettelo ja henkilöstösuunnitelma 2018 - 2021	196
6	Talousarvion 2018 täytäntöönpanomääräykset	205
7	Maksupolitiikka	210
8	Sijoitustoiminnan perusteet	216
9	Arviolaskelma sote-uudistuksen vaikutuksesta kaupungin talouteen	220

1 KAUPUNGINJOHTAJAN KATSAUS

Suomen talous kasvaa, Varsinais-Suomen kehitysnäkymät ovat valoisia

Suomen talouden kasvunäkymät ovat vahvistuneet selvästi vuoden 2017 aikana. Valtiovarainministeriön syyskuussa 2017 julkaiseman taloudellisen katsauksen mukaan Suomen talous on nopeassa kasvuvaiheessa. Myös lähivuosien näkymät ovat valoisat. Vuonna 2017 Suomen bruttokansantuotteen (BKT) ennustetaan kasvavan 2,9 %. Kasvuedellytykset ovat suhdannetiedustelujen mukaan parhaat teknologia- ja kemianteollisuudessa. Viennin kasvuedellytysten arvioidaan paranevan ja ulkomaankaupan kääntyvän BKT:n kasvua tukevaksi vuosia jatkuneen negatiivisen jakson jälkeen. Yksityisten investointien painopiste on siirtymässä rakentamisesta teollisuuden tuotannollisiin investointeihin.

Valtiovarainministeriö ennustaa, että Suomen BKT kasvaa 2,1 % vuonna 2018 ja 1,8 % vuonna 2019. Talouskasvu lisää verotuloja ja kohentaa julkista taloutta. Talouden rakenteelliset ongelmat pitävät kuitenkin julkisen talouden alijäämäisenä. Valtion arvioidaan velkaantuvan edelleen vuonna 2021.

Varsinais-Suomen ja Turun seudun kehitysnäkymät ovat erityisen hyvät. Työ- ja elinkeinoministeriön sekä ELY-keskusten julkaiseman Alueelliset kehitysnäkymät syksyllä 2017 -raportin mukaan Varsinais-Suomen ripeän kasvun arvioidaan jatkuvan. Kärkinä ovat etenkin meriteollisuus ja autoteollisuus. Meyer Turun telakan tilauskirjat ovat lähes täynnä vuoteen 2024 saakka. Telakka toteuttaa yli 100 miljoonan euron investoinnit vuoteen 2019 mennessä ja kaksinkertaistaa kapasiteettinsa vuoteen 2020 mennessä. Meriteollisuutta vahvistaa myös se, että Rolls-Royce on päättänyt sijoittaa Turkuun uuden etäohjattujen ja automaattisten alusten tutkimus- ja kehityskeskukseen. Myös muun teollisuuden kehitysnäkymät ovat melko hyvät. Kaivosteollisuuden koneita valmistava Sandvik on ilmoittanut kaksinkertaistavansa Turun tehtaansa tuotannon. Lääketeollisuuden yritykset ovat tehneet merkittäviä investointeja Turun tehtaiden automaattisiin tuotantolinjoihin. Rakentamisen toimialalla suhdannetilanne on normaalia parempi ja kapasiteetti alkaa olla lähes kokonaan käytössä. Työvoiman kysyntä Varsinais-Suomessa on kasvanut ja lähestyy aikaisempia kasvulukuja. Työttömyyden arvioidaan alenevan laaja-alaisesti Varsinais-Suomessa syksystä 2017 syksyyn 2018. Työttömyys on kuitenkin edelleen suurta ja pitkäaikaistyöttömien määrät korkeita kymmenen vuoden takaiseen tilanteeseen verrattuna.

Naantalin työttömyysluvut ovat selkeästi laskeneet syksystä 2015 lähtien. Työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli elokuun lopussa 2017 Varsinais-Suomessa 10,8 % (koko maassa 11,0 %). Naantalin työttömyysprosentti oli 7,9 % (vuotta aiemmin 9,6 %). Myönteistä on, että myös pitkäaikaistyöttömien ja alle 25-vuotiaiden työttömien määrä vähenee. Elokuun 2017 lopussa Naantalissa oli 237 pitkäaikaistyötöntä (vuotta aiemmin 306) ja 82 alle 25-vuotiaasta työtöntä (vuotta aiemmin 99). Kaupungin työllistämistoimenpiteet on kohdistettava edelleen pitkäaikaistyöttömyyden vähentämiseen.

Alueelle on perustettu positiivisen rakennemuutoksen työryhmä, joka ratkoo kasvun esteitä. Merkittävimmät haasteet liittyvät työvoiman saantiin, osaamisen ja koulutuksen vahvistamiseen, liikennejärjestelyihin, työmatkaliikenteeseen ja asumiseen.

Myös Naantalin kehitysnäkymät näyttävät monessa suhteessa hyviltä. Yritystonttien kysyntä alkoi vilkastua vuonna 2016. Rakennuslupahakemukset asuntotuotantoa varten ovat kääntyneet selkeään kasvuun. Mikäli asuntorakennushankkeet etenevät suunnitellulla tavalla, vuonna 2018 valmistuvien asuntojen määrä voi nousta jopa 150 asunnon tasolle.

Vuoden 2017 tilinpäätöksestä on tulossa hyvä

Vuoden 2017 tilinpäätöksestä on tulossa selvästi parempi talousarvioon verrattuna. Alkuperäisen talousarvion mukaan tilikauden tuloksen arvioitiin olevan alijäämäinen 0,6 miljoonaa euroa. Kahdeksan kuukauden raportissa ylijäämäksi arvioitiin 2,5 miljoonaa euroa. On todennäköistä, että lopullinen ylijäämä on vielä suurempi. Tärkein syy selvästi talousarviota parempaan talouskehitykseen on verotuloarvion merkittävä ylitys. Alkuperäisen talousarvion verotuloarvio ylittyi todennäköisesti 3,5 - 4,0 miljoonaa euroa.

Kaupungin verotuloarviot laaditaan valtiovarainministeriön ennusteisiin perustuvan Kuntaliiton ennustekehikon avulla. Verotuloennusteita on viimeisen vuoden kuluessa korotettu useita kertoja. Loka-kuussa 2016 arvioitiin, että vuodelle 2017 kirjattavien verotulojen määrä on 21,8 miljardia euroa.

Syyskuussa 2017 arvio päättyi 22,5 miljardiin euroon. Arvio kuntien yhteenlasketuista verotuloista oli kasvanut vuoden aikana 0,7 miljardia euroa eli 3,2 %.

Muita tekijöitä alkuperäistä talousarviota myönteisempään talouskehitykseen ovat mm.:

- omaisuuden luovutustuottojen lisääntyminen
- henkilöstökulujen alitus
- valtionosuusarvion ylitys.

Lisämäärärahoja vuoden 2017 talousarvioon tarvitaan erityisesti lastensuojelumenoihin ja poistoihin. Menojen kehitys on maltillista niissä toiminnoissa, joihin kaupunki voi omilla toimenpiteillään vahvimmin vaikuttaa.

Talouden kiristymiseen on syytä varautua

Kaupunginhallitus vahvisti kesäkuussa 2017 toimialoille raamit vuoden 2018 talousarvion valmistelua varten. Toimialojen talousarvioehdotukset poikkeavat hyvin vähän asetetuista raameista.

Ehdotukseen vuoden 2018 talousarvioksi ei sisälly palvelutasoa heikentäviä ehdotuksia. Ehdotus sisältää joitakin maltillisia lisäpanostuksia. Näitä ovat mm.

- 40 000 euron lisämääräraha saaristoliikenteen (Naantalin keskusta – Merimasku – Rymättylä – linjalla) iltavuoroihin (ehdotuksen mukaan toteutetaan kahden vuoden kokeilu, jonka jälkeen arvioidaan kokemuksia)
- Naantalin Matkailu Oy:lle esitetään 25 000 euron lisärahoitusta yhteismarkkinointia ja tapahtumien järjestämistä varten
- teknisille palveluille ehdotetaan 75 000 euron määrärahaa suunnitelman laatimiseksi Vanhankaupungin viihtyisyyden lisäämiseksi korkeatasoisten valaistus- ja äänentoistojärjestelmien avulla.

Talousarvio- ja taloussuunnitelmaehdotuksen mukaan vuosina 2018 ja 2019 jatketaan ateria- ja siivouspalveluiden ja kiinteistönhoidon tehostamisohjelmaa. Palvelut tuotetaan pääosin kaupungin omana työnä. Tavoitteena on saavuttaa ulkoisissa toimintamenoissa vuonna 2018 noin 0,5 miljoonan euron ja vuonna 2019 noin 0,6 miljoonan euron vuosittainen säästö tilinpäätökseen 2015 verrattuna. Säästöjen toteutumista arvioitaessa otetaan huomioon suoritteiden määrän muutos vuoden 2015 jälkeen.

Vuoden 2018 talousarvioehdotuksen mukaan vuosikate on 7,8 miljoonaa euroa ja tulos 0,3 miljoonaa euroa.

Sote- ja maakuntauudistuksen on tarkoitus tulla voimaan vuoden 2020 alusta lukien. Muutoksen edellyttämät lait hyväksytään aikaisintaan keväällä 2018. Kaupungin taloussuunnitelma on laadittu siten, ettei sen luvuissa ole otettu huomioon sote- ja maakuntauudistuksen vaikutuksia. Asiakirjan liitteenä on tuloslaskelma, jossa esitetään mahdollisen muutoksen arvioidut vaikutukset.

Naantalin viime vuosien tilinpäätökset ovat olleet ylijäämäisiä. Myös vuoden 2017 tilinpäätöksestä on tulossa hyvä. Kaupungin on kuitenkin otettava huomioon, että erityisesti valtionosuuksien väheneminen kiristää taloutta ja tulevaan kehitykseen sisältyy myös muita riskejä.

Naantalin saamien valtionosuuksien määrä oli vuonna 2013 noin 20 miljoonaa euroa. Vuonna 2017 määrä on noin 16 miljoonaa euroa siitä huolimatta, että summaan sisältyy 1,2 miljoonan euron suuruisen saaristolisiä. Vuoden 2018 talousarvioehdotuksessa arvioidaan valtionosuuksien määräksi 14,2 miljoonaa euroa.

Henkilöstömenojen tulevaan kehitykseen vaikuttaa merkittävästi se, että määräaikaiset lomarahaleikkaukset päättyvät vuonna 2019. Myös tuleviin työmarkkinaratkaisuihin todennäköisesti sisältyvät palkankorotukset lisäävät henkilöstömenoja. Vuoden 2019 henkilöstömenot ovat merkittävästi suuremmat kuin vuoden 2017 henkilöstömenot.

Maaomaisuuden luovutusvoittojen määrä vaikuttaa niin ikään talouden tulevaan liikkumavaraan. Vuonna 2017 luovutusvoittojen määrä on korkealla tasolla. Tällä hetkellä vaikuttaa todennäköiseltä, että vuonna 2018 luovutusvoittojen määrä on huomattavasti pienempi. Taloudenhoidossa on järkevää varautua siihen, että maaomaisuuden luovutusvoittojen ja myös maankäyttömaksujen yhteismäärä on tulevaisuudessa selvästi alempi kuin 2000-luvun alun parhaimpina vuosina.

On syytä tiedostaa, että yksittäiset yritykset vaikuttavat merkittävästi Naantalin yhteisöverokertymään. Tulevaisuudessa ei voida poissulkea sellaisia muutoksia, jotka voivat pienentää yhteisöverojen määrää.

Talousarvioehdotus ei sisällä muutoksia tuloveroprosenttiin tai kiinteistöveroprosentteihin eikä korotuksia suunnitella myöskään suunnitelmavuosina.

Suurimmat investoinnit

Kaupungin bruttoinvestointimenot vuosina 2018 – 2021 ovat noin 37,4 miljoonaa euroa, mikäli kaupunki hakee ja saa toteutettavakseen vuoden 2022 asuntomessut. Ilman asuntomessuja investoinnit ovat suunnitelmakaudella noin 29,2 miljoonaa euroa.

Ehdotuksen mukaan vuoden 2018 suurimpia investointeja ovat:

- maaomaisuuden hankinta 1,8 miljoonaa euroa
- Luonnonmaalla sijaitsevan Kukolanvainion asuntoalueen 2 vaiheen kunnallistekniikan rakentaminen noin 1,0 miljoonaa euroa (alueelle tulee yli 60 uutta omakotitalotonttia)
- Kaupungintalon talotekniset peruskorjaukset noin 0,6 miljoonaa euroa
- Raisen seudun ammatillisen koulutuksen kuntayhtymälle Rasekolle vuokratun oppilaitoskiinteistön peruskorjaus 0,4 miljoonaa euroa
- Kalevanniemen koulurakennuksen peruskorjaus 0,4 miljoonaa euroa
- Luonnonmaan asuntomessualueen valmistelevat investoinnit 0,9 miljoonaa euroa

Naantalin tulevaisuutta rakennettava rohkeasti

Varsinais-Suomen ja Turun seudun kasvu- ja kehitysmahdollisuudet vaikuttavat poikkeuksellisen hyviltä. Myös Naantalilla on realistiset mahdollisuudet tavoitella asukas- ja työpaikkamäärältään kasvavalla Turun seudulla suurempia valmistuvien asuntojen, uusien työpaikkojen ja väestönkasvun määriä kuin mitä on viime vuosina totuttu pitämään mahdollisena.

Naantalin uuden keskusta-alueen rakentaminen alkaa kesällä 2018. Alueen ensimmäiseen kortteliin aletaan todennäköisesti rakentaa samanaikaisesti kahta uutta kerrostaloa. Luonnonmaalla sijaitsevalle alueelle tulee kesään 2018 mennessä kunnallistekniikan piiriin yli 60 omakotitalotonttia.

Naviren alueella on tarjolla runsaasti teollisuustontteja. Alue sopii erityisen hyvin meriteollisuusyrityksille. Myös Luolalan alueella on edelleen vapaita tontteja. Kummankin alueen tonttien tehokkaaseen markkinointiin on tärkeää panostaa. Markkinointiin on tarkoitus hakea rahoitusta Turun Seudun Kehitys Oy:n kuntakohtaisesta rahastosta.

Uusi kaupunkistrategia on tarkoitus valmistella kesään 2018 mennessä. Strategiaa laadittaessa on tärkeää määritellä sitä, mitä asioita Naantali haluaa painottaa erityisen paljon sote- ja maakuntauudistuksen jälkeisessä tilanteessa. Toiseksi on välttämätöntä määritellä kunnianhimoiset tavoitteet ja tehokkaat keinot positiivisen rakennemuutoksen edistämiseksi.

Kaupungin edunvalvonnan kannalta tärkein asia on edistää määrätietoisesti E18 Turun kehätien parantamishankkeen toteutumista. E18 Turun kehätie (kantatie 40) on osa Suomen tärkeintä päätieyhteyttä Naantalista ja Turusta pääkaupunkiseudun kautta Vaalimaalle. Turun kehätie kuuluu Euroopan laajuiseen TEN-T –tieverkon Skandinavia – Välimeri -ydinverkkokäytävään. Myös Naantalin satama kuuluu TEN-T -satamien joukkoon Turun sataman ohella.

Turun kehätiestä Naantalin ja Raisen välillä on laadittu ympäristövaikutusten arviointisuunnitelma, joka valmistui alkuvuodesta 2017. Tällä hetkellä hankkeessa on meneillään yleissuunnitelmavaihe, jonka jälkeen odotetaan tiesuunnitelmavaiheen käynnistyvän vuonna 2019. Tien rakentamiseen voidaan päästä jo vuonna 2023. Kaupungin on seurattava tiiviisti jatkosuunnittelua ja vaikutettava suunnitteluratkaisujen sisältöön niin, että ne toteuttavat niitä tarpeita, jotka palvelevat parhaiten Naantalin tavoitteita. Lisäksi on tehtävä hankkeen edellyttämät maankäytön suunnitelmat.

Naantalin ja Raisen välisen tieyhteyden suunnitelman mukainen parantaminen tulee olemaan vaikuttavuudeltaan merkittävin liikennehanke Naantalin kannalta Kuparivuoren tunnelin ja Armonlaakson tien rakentamisen jälkeen.

Turun kehätien kehittäminen nelikaistaiseksi eritasoliittymillä varustetuksi väyläksi Ruonan yhdystien liittymästä Raision suuntaan turvaa Naantalin sataman ja suurteollisuuden sekä elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä pitkälle tukevaisuuteen. Tällä hankkeella varmistetaan naantalilaisten ja matkailijoiden sujuva ja turvallinen liikennöinti Turun ja Helsingin suuntaan. Järvelän liittymään suunnitellut saaristonsuunnan rampit parantavat oleellisesti keskustan ja market-alueen saavutettavuutta.

2

NAANTALIN STRATEGIA

Kaupunginvaltuusto on hyväksynyt kaupungin strategian 8.6.2015. Strategian kokonaisarviointi suoritetaan syksyllä 2017. Kaupunginvaltuuston vuosittain asettamien tavoitteiden seuranta tapahtuu osana raportointiprosessia.

Naantalin kaupunkistrategia 2020*1. TULEVAISUUSKUVA 2020*

Naantali on itsenäinen, omaleimainen ja yhteisöllinen saaristokaupunki. Haemme rohkeasti ja ennakkoluulottomasti luovia ratkaisuja tunnistuen uhat ja hyödyntäen paikallisia vahvuuksia. Elinkeinorakenteemme on monipuolinen ja arvostamme yrittäjyyttä. Naantali on turvallinen ja viihtyisä asuin ympäristö, jossa palvelut toimivat. Motivoitunut ja osaava henkilöstö tuottaa palvelut kilpailukykyisesti. Kaupunki huolehtii talouden tasapainosta kiristyvässä taloudellisessa toimintaympäristössä. Yhteistyö on toimintatapamme.

2. KAUPUNGIN ARVOT

Naantalin kaupungin toimintaa ohjaavat arvot ja esimerkinomaiset kuvaukset niiden toteuttamisesta ovat:

Avoimuus

Avoimuus on mahdollisuutta vaikuttaa asioiden kehittämiseen ja päätöksentekoon. Avoimuus on aktiivista tiedottamista ja selkeää asioiden ja päätösten valmistelua. Avoimuus on asioiden läpinäkyvää hoitamista.

Luottamus

Luottamus rakentuu keskinäisestä arvostuksesta. Luottamus on kaksisuuntaista – jokainen seisoo sanojensa takana. Luottamus on yhteistyön perusta.

Uudistumiskyky

Uudistumiskyky on ammattitaidon ylläpitoa ja kehittämistä. Uudistumiskyky on saadun palautteen arviointia. Uudistumiskyky on uusien toimintatapojen löytämistä.

Oikeudenmukaisuus

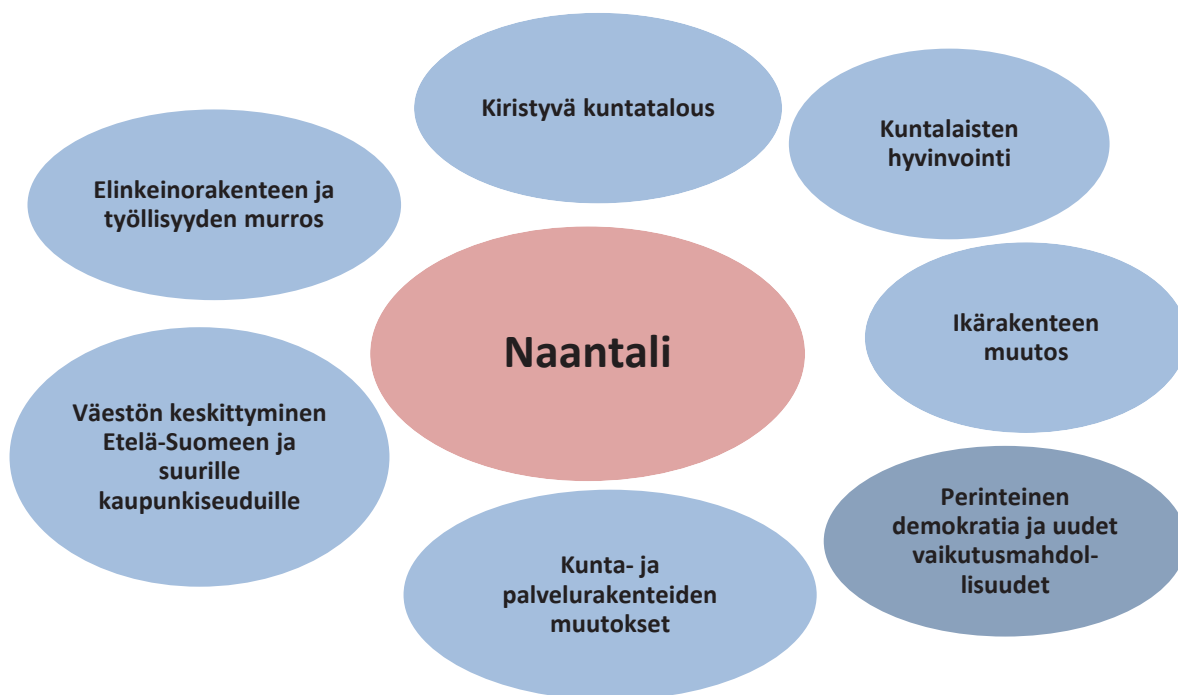
Oikeudenmukaisuutta on toiminta ja päätöksenteko yhdenvertaisin perustein.

Asiakaslähtöisyys

Asiakaslähtöisyys on asiantuntevaa ja nopeaa palvelua. Asiakaslähtöisyys on kuulemista ja huomioon ottamista.

3. TOIMINTAYMPÄRISTÖN MUUTOS

Naantali tiedostaa sen, että kunnilla on edessään poikkeuksellisen vaikeita vuosia. Erityisesti Suomen vakava taloudellinen tilanne ja kiristynyt kuntatalous edellyttävät myös Naantalilta uusia, ennakoivia ja ennakkoluulottomia ratkaisuja. Naantali varautuu toiminnassaan myös siihen, että kuntien välisen kilpailun kasvaessa kaupungin on vahvistettava määrätietoisesti omaa vetovoimaansa asuin- ja yrityskuntana.



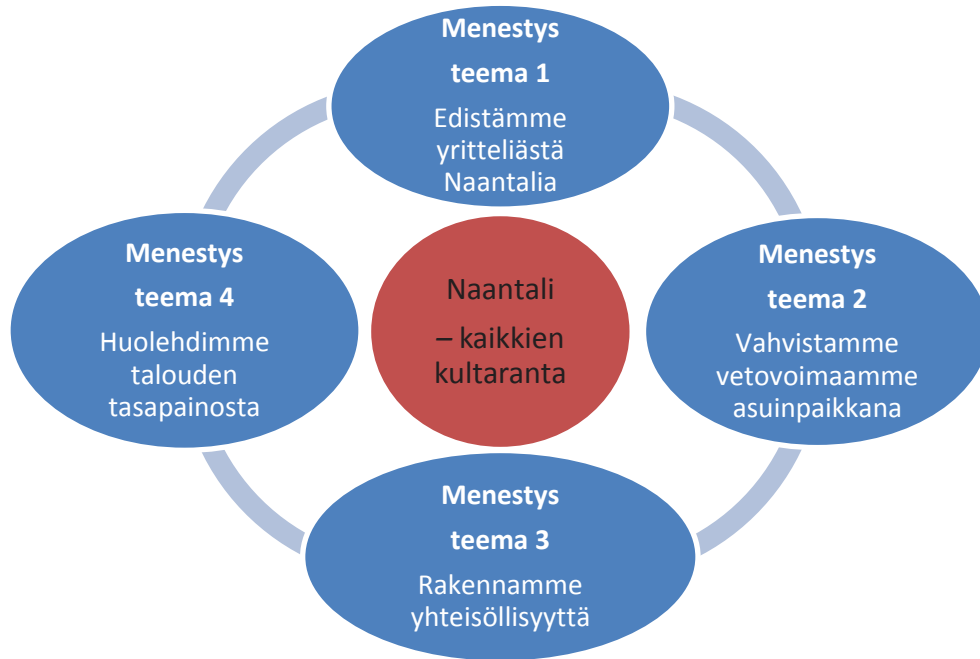
4. MENESTYSTEEMAT

Strategian neljä menestysteemaa määrittelevät suunnan kaupungin kehittämiseksi vuoteen 2020 saakka. Ne ohjaavat kaupungin talousarvioiden ja – suunnitelmien valmistelua, kehittämissuunnitelmien laatimista sekä kaupungin jokapäiväistä toimintaa.

Menestysteemat ovat sellaisia, että kaupunki kykenee vaikuttamaan niihin joko omalla toiminnallaan tai rakentaen kumppanuutta keskeisten yhteistyötahojen kanssa. Niitä kiteyttäessä on otettu huomioon Naantalin vahvuudet ja ominaispiirteet.

Naantalin menestymisen avaimet strategiakaudella ovat seuraavat:

- Menestysteemalla 1 vahvistetaan hyvää toimintaympäristöä kaikenkokoisille yrityksille.
- Menestysteemalla 2 Naantalista tehdään entistä vetovoimaisempi asuinpaikka eri-ikäisille.
- Menestysteemalla 3 turvataan kuntalaisten hyvinvointia yhteisöllisessä Naantalissa.
- Menestysteemalla 4 ylläpidetään vahvaa taloutta rakenteita, prosesseja ja toimintatapoja uudistaen.



Menestysteema 1: Edistämme yritteliästä Naantalia

Naantali on elinvoimainen kaupunki, joka toteuttaa aktiivista elinkeinopolitiikkaa. Naantali profiloituu matkailu-, teollisuus- ja satamakaupunkina. Jokainen yrittäjä on tärkeä kaupungille. Saaristokaupunkina Naantali soveltuu hyvin luoville aloille ja etätyöskentelylle. Yrittäjysteema kulkee Naantalissa läpi kaikkien toimintojen. Elinkeinopolitiikassa panostetaan maa-alueiden hankintaan, kaavoitukseen ja toimitilojen uudenaanlaiseen ja innovatiiviseen käyttöön.

Toimenpiteet

- Tarjoamme yritystoiminnalle maapolitiikan, kaavoituksen ja tonttitarjonnan keinoin houkuttelevia mahdollisuuksia toimia ja laajentua.
- Teemme päätökset joustavasti ja nopeasti.
- Tarjoamme mahdollisuuksia monenlaisille pienille, keskisuurille ja suurille yrityksille sekä aloittaville yrittäjille. Edistämme aktiivisesti tasapuolisia yrittämisen edellytyksiä kaupungin eri osissa.
- Kehitämme sataman ja siihen tukeutuvan teollisuuden toimintaedellytyksiä.
- Hyödynnämme ja kehitämme saaristokaupungin vahvuuksia yrittäjien houkuttelemiseksi.
- Lisäämme keskustan vetovoimaisuutta ja toimivuutta.

Menestysteema 2: Vahvistamme vetovoimaamme asuinpaikkana

Naantali on kasvava noin 20 000 asukkaan kaupunki, jossa on tasapainoinen talous ja hyvät palvelut. Naantali tarjoaa monipuolisia asumisen vaihtoehtoja kaiken ikäisille ainutlaatuisessa ympäristössä. Vahvuutenamme ovat omaleimainen historia, elävä vanhakaupunki, uudistuva keskusta-alue, saaristo ja luonto. Naantalilla on hyvät ja joustavat liikenneyhteydet, hyvä ja kattava kevyenliikenteen verkosto sekä toimiva julkinen liikenne. Kaikessa toiminnassa otetaan huomioon kestävä kehitys ja Saaristomme luonto.

Toimenpiteet

- Tarjoamme monipuoliset palvelut asukkaille elämänkaaren kaikissa vaiheissa.
- Hyödynnämme Saaristo-Naantalin vahvuuksina mahdollisuudet keskusta-asumiseen vanhan kaupungin läheisyydessä sekä merelliseen asumiseen kaupungin kaikissa osissa.
- Panostamme monipuoliseen ja kilpailukykyiseen asunto- ja tonttitarjontaan maankäytön suunnitellulla ja otamme huomioon eri ikäryhmien asumisen ja vapaa-ajan tarpeet.
- Edistämme hyvällä tonttitarjonnalla asukkaiden kannalta tärkeiden kaupallisten palvelujen kehittymistä.
- Vahvistamme keskustan, vanhakaupungin ja rannan alueiden ympärivuotista vetovoimaisuutta sekä toimivuutta. Kehitämme rantaraittia alueita yhdistävänä ja merellisenä kevyenliikenteen väylänä.
- Viestimme ja markkinoimme aktiivisesti Naantalin vahvuuksista.

Menestysteema 3: Rakennamme yhteisöllisyyttä

Naantali on kaupunki, jossa pidetään itsestä ja toisista huolta. Saaristokaupunki tarjoaa hyvät liikunta-, pyöräily- ja luontoaktiviteetit. Kaupunki kannustaa kuntalaisia hyvään ja terveelliseen elämään ennaltaehkäisevillä ja matalankynnyksen palveluilla. Vahva talous edistää hyvinvointia ja antaa mahdollisuuden hyvään palvelutasoon. Asukkaiden yhteisöllisyys ja aktiivisuus ovat merkittäviä voimavaroja.

Toimenpiteet

- Tuemme kuntalaisten vastuuta omasta itsestään ja arjessa pärjäämistä.
- Edistämme kuntalaisten hyvinvointia asiakaslähtöisillä työtavoilla ja yhteistyömuodoilla.
- Panostamme ennaltaehkäisyyn, varhaiseen tukeen ja hoitoon sekä tuemme paljon palveluja tarvitsevien asiakkaiden elämänhallintaa.
- Tarjoamme monipuolisia ja kilpailukykyisiä kasvatus- ja koulutuspalveluita omassa kaupungissamme.
- Ehkäisemme alueellista eriarvoisuutta hyvällä suunnittelulla, yhdyskuntarakentamisella ja toimivilla palveluilla.
- Edistämme aktiivisesti kunnan asukkaiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia.

Menestysteema 4: Huolehdimme talouden tasapainosta

Naantali hoitaa aktiivisesti ja ennakoivasti talouttaan. Vastaamme joustavasti palvelurakenteen muutostarpeisiin uudistumiskykyisen ja osaavan henkilöstön avulla. Kohdentamalla voimavarat oikein ylläpidämme hyvää palvelutasoa ja samalla parannamme toiminnan tuottavuutta ja tehokkuutta. Naantali on aktiivinen ja haluttu yhteistyökumppani.

Toimenpiteet

- Pidämme verotuksen kilpailukykyisenä.
- Uudistamme suunnitelmallisesti palvelutasotavoitteita ja palvelurakenteita.
- Kehitämme toimintamalleja, työprosesseja ja palvelujen tuottamistapoja toimialojen rajat ylittäen.
- Ohjaamme aktiivisella omistajapolitiikalla konsernin toimintaa niin että kaikki toimijat toteuttavat kaupungin strategiaa.
- Teemme vastuullista, hyvää ja kaupungin edut huomioon ottavaa seudullista yhteistyötä.
- Hyödynnämme palvelutuotannossa julkisen sektorin, yritysten ja kolmannen sektorin kumppanuutta.

3

TOTEUTTAMISOHJELMAN SISÄLTÖ

Kuntalain 110 §:ssä talousarviosta ja -suunnitelmasta säädetään seuraavasti:

”Valtuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä kunnalle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio ottaen huomioon kuntakonsernin talouden vastuut ja velvoitteet. Talousarvion hyväksymisen yhteydessä valtuuston on hyväksyttävä myös taloussuunnitelma kolmeksi tai useammaksi vuodeksi (*suunnitelmakausi*). Talousarviovuosi on taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi.

Talousarvio ja -suunnitelma on laadittava siten, että ne toteuttavat kuntastrategiaa ja edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan. Talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet.

Taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Kunnan taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta

lukien. Kunnan tulee taloussuunnitelmassa päättää yksilöidyistä toimenpiteistä, joilla alijäämä mainittuna ajanjaksona katetaan.

Talousarvioon otetaan tehtävien ja toiminnan tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot sekä siinä osoitetaan, miten rahoitustarve katetaan. Määräraha ja tuloarvio voidaan ottaa brutto- tai nettomääräisenä. Talousarviossa ja -suunnitelmassa on käyttötalous- ja tuloslaskelmaosa sekä investointi- ja rahoitusosa.

Kunnan toiminnassa ja taloudenhoidossa on noudatettava talousarviota.”

Kuntien toimintasuunnitelman ja talousarvion laadintaa ohjaa nykyisin JUHTA (Julkisen hallinnon tietohallinnon neuvottelukunta) ja sen julkaisema suositus JHS 199 (Kuntien ja kuntayhtymien talousarvio ja –suunnitelma). Suosituksen liitteenä no 1 on ”Käsikirja kuntien ja kuntayhtymien talousarvion ja -suunnitelman laatimiseksi”, josta tässä yhteydessä käytetään nimeä JHS-käsikirja.

Maakunta- ja soteuudistus

Toiminta- ja taloussuunnitelmassa tuodaan esille em. uudistusten taloudellinen vaikutus vuodesta 2020 eteenpäin. Taloudelliset vaikutukset on esitetty vaihtoehdoisen tulos- ja rahoituslaskelman muodossa, joka on liiteaineistossa. Vaikutusarvio perustuu kaupungin omien työryhmien arvioon sekä tämänhetkiseen informaatioon uudistusten toiminnallisesta ja taloudellisista vaikutuksista.

3.1 KONSERNI

Kuntalain 14 § 4. kohdan mukaan ”Valtuusto päättää omistajaohjauksen periaatteista ja konserniohjeesta”.

JHS-käsikirja (kohta 6.2.4.) ohjaa kuntakonsernin tavoiteasetantaa seuraavasti:

”Tytäryhteisölle asetettavat tavoitteet kunnan ja kuntayhtymän talousarviossa sekä toteutumisen seuranta

Kuntalain 14 §:n mukaan valtuusto päättää kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden keskeisistä tavoitteista sekä konserniohjauksen periaatteista. Valtuusto voi asettaa tavoitteita konsernijohtolle koskien tytäryhteisöjen toiminnan ohjausta ja valvontaa. Vastaavaa menettelyä sovelletaan myös kuntayhtymän ja liikelaitoskuntayhtymän konserniohjauksessa.

Valtuusto ja yhtymäkokous voivat lisäksi asettaa tavoitteita, jotka ohjaavat niiden edustajia tytäryhteisön toimielimissä. Konsernijohtolle ja kunnan ja kuntayhtymän edustajille asetettavien tavoitteiden asettamista on ohjeistettu luvussa 6.2.3.

Konserniyhtiöille asetettavat liiketoiminnan strategiset kehittämistavoitteet sekä toiminnan ja talouden tavoitteet tulee määritellä yhteisön liiketoiminnan lähtökohdista siten, että ne perustuvat kuntastrategiaan sekä yhtiöiden luokitteluun niiden merkittävyyden ja riskien mukaan. Tavoitteiden lisäksi yhtiöiden taloudellista asemaa seurataan sellaisilla tunnusluvuilla, joita käytetään vastaavien markkinoilla toimivien yhteisöjen seurannassa.

Omistajaohjauksella tulee huolehtia siitä, että kunnan tytäryhteisön toiminnassa otetaan huomioon kuntakonsernin kokonaisuus. Tytäryhteisön perustamisella tulee aina olla jokin kunnan toimintaan liittyvä strateginen tavoite ja tytäryhteisön tulee lähtökohteisesti pyrkiä toteuttamaan näitä omistajan tavoitteita ja tarkoituksia sekä ottaa toiminnassaan ja päätöksenteossään huomioon yhteisön asema osana kuntakonsernia.

Valtuusto ja yhtymäkokous voivat ohjata asettamillaan tavoitteilla myös tytäryhteisöjä niiden omassa tavoitteenasettelussa. Valtuuston ja yhtymäkokouksen ohjaus ei kuitenkaan sido oikeudellisesti tytäryhteisöjä. Tavoiteasettelu tässä tarkoituksessa on luonteeltaan välillistä, pääomistajan tahdon esiintuomista.

Konserniohjeet täydentävät tytäryhteisölle sen perustamisvaiheessa ja yhtiöjärjestyksessä asetettuja kunnan toimintaan liittyviä tavoitteita, joten niistä poikkeamiseen tai

noudattamatta jättämiseen tulisi tytäryhteisön johdon esittää erityisen perusteltu syy. Kuntakonsernin taloutta ja investointeja on voitava suunnitella ja ohjata yhdessä, jotta konsernin kokonaisuus voidaan varmistaa ja rajalliset resurssit käyttää mahdollisimman tehokkaasti hyödyksi.

Valtuuston ja yhtymäkokouksen tavoiteasettelu voi koskea tytäryhteisön asemaa, toiminnan laajuutta, vaikuttavuutta ja toimintaedellytyksiä (mm. investoinnit, toimitilat, henkilöstö) tai palvelun laatua, hinnoitteluperiaatteita taikka pääoman tuottovaatimuksia. Tytäryhteisölle asetettavat tavoitteet tulee pääsääntöisesti ottaa kunnan ja kuntayhtymän voimassa olevaan talousarvioon ja -suunnitelmaan. Tärkeää on arvioida myös tytäryhteisön talouteen ja toimintaan liittyviä riskejä ja niiden vaikutusta tavoitteiden saavuttamiseen.

Tytäryhteisöjen tavoiteasetannassa on syytä huomioida liiketoiminnan näkökulma. [Käsikirjassa] on esimerkki kunnan ja kuntayhtymän talousarviossa tytäryhteisöille (esimerkiksi sähkö- tai vesihuoltolaitos) asetettavista tavoitteista. Kiinteistöyhtiön toiminnan tavoitteita voivat olla esimerkiksi vuokrattujen tilojen määrä (%), omistettujen huoneistojen tai tonttien lisäys/vähennys taikka korjausinvestointien taso. Palveluja tuottavan yhtiön toiminnan tavoitteita voivat olla mm. asiakasmäärä, palvelun laatu (asiakastytyväisyys) ja yhtiön strategian mukainen vaikuttavuus.”

Kaupungin strategia hyväksyttiin valtuustossa 8.6.2015. Nykyinen konserniohje on hyväksytty valtuustossa 28.2.2011. Nämä kaksi asiakirjaa toimivat lainsäädännön ohella kaupunkikonsernia ohjaavana viitekehyksenä.

Konserniohjeen mukaan kaupunginhallitus johtaa ja ohjaa kaupunkikonsernia. Konserniohjeen perusteella on kaupunginhallitus 15.2.2016 viimeksi käsitellyt Naantalin Energia Oy:n toimintaohjeen. Naantalin Vuokratalot Oy:n ja Naantalin Satama Oy:n toimintaohjeen muutos hyväksyttiin 21.12.2015. Naantalin Matkailu Oy:n toimintaohje on hyväksytty 27.2.2012. Em. yhtiöiden osalta tavoitteita käsiteltiin myös 6.2.2017, jolloin kyse oli lähinnä taloudellisen tavoitteen täsmentämisestä.

Keskeisille konserniyhtiöille on annettu seuraavia tavoitteita

”Naantalin Energia Oy:n päätavoite:

Yhtiön tulee pyrkiä tasaiseen, kohtuullisen korkeaan osingonmaksutasoon ottaen huomioon osatavoitteiden sisältö. Tarkempi tavoitetaso vahvistetaan kaupungin taloussuunnitelmassa vuosittain.

Lisäksi yhtiölle on asetettu useampia toiminnallisia osatavoitteita.

Naantalin Matkailu Oy:n keskeiset tavoitteet:

Yhtiön tulee huolehtia keskeisistä palveluvelvoitteistaan, joita ovat leirintäalue toiminta, vierasvenesataman operatiivinen hoito, matkailuneuvonta, matkailumarkkinointi, toimialan kehittäminen mm. osallistumalla toimialan strategian ja kehittämissuunnitelmien laadintaan.

Naantalin Matkailu Oy:lle ei ole asetettu osinkotavoitetta.

Naantalin Vuokratalot Oy:

Yhtiön toiminnan tavoitteet

- mahdollisimman korkea käyttöaste
- mahdollisimman vähäiset luottotappiot
- omaisuuden ennakoidulla hoidolla pienet korjauskustannukset.

Lisäksi vuokrataloyhtiön tulee maksaa kohtuullinen tuotto kaupungin yhtiöön sijoittamille varoille, mikä on korkeintaan 5,68 %. Yhtiö on velvollinen seuraamaan kaupunkiseudun asuntomarkkinoiden kehitystä ja tekemään tarvittaessa kaupungille asuntotuotantoon liittyviä toimenpide-ehdotuksia ja edelleen yhtiö on velvollinen tarvittaessa osallistumaan kaupunkialueen asumista ohjaavien suunnitelmien valmisteluun.

Naantalin Satama Oy:n päätavoite:

Yhtiön tulee pyrkiä tasaiseen, ennalta ennustettavaan osingonmaksutasoon ottaen huomioon osatavoitteiden sisältö. Lisäksi yhtiölle on asetettu toiminnallisia osatavoitteita.

Kuntayhtymien ja osakkuusyhteisöjen (omistus 20 – 50 %) osalta ei ole asetettu konserniohjausjärjestelmää.”

Kaupunginhallitus vahvisti 6.2.2017 keskeisten konserniyhtiöiden taloudelliset tavoitteet seuraavasti

Talousarvio 2017

- Naantalin Energia Oy maksaa osinkoa 300 000 euroa vuoden 2016 tuloksen perusteella.
- Naantalin Satama Oy maksaa osinkoa 300 000 euroa vuoden 2016 tuloksen perusteella.
- Naantalin Vuokratalot Oy maksaa yhtiöön sijoitetuille varoille kohtuullisena tuottona 100 000 euroa.

Talousarvio 2018

- Naantalin Energia Oy, vuoden 2017 tuloksen perusteella 400 000 euroa.
- Naantalin Satama Oy, vuoden 2017 tuloksen perusteella 350 000 euroa.
- Naantalin Vuokratalot Oy maksaa yhtiöön sijoitettujen varojen tuottona 100 000 euroa.
- Naantalin Matkailu Oy:lle ei aseteta osinkovaatimusta.
- Toiminnalliset tavoitteet pidetään ennallaan.

Talousarviossa 2018 on keskeisten tytäryhteisöjen osalta seuraavat osinko- ja tulo-odotukset

- Naantalin Energia Oy, vuoden 2017 tuloksen perusteella 450 000 euroa
- Naantalin Satama Oy, vuoden 2017 tuloksen perusteella 350 000 euroa.
- Naantalin Vuokratalot Oy maksaa yhtiöön sijoitettujen varojen tuottona 100 000 euroa.

4

ALUE, YMPÄRISTÖ, VÄESTÖ JA TYÖLLISYYS

4.1

Kunnan alue

Naantalin kaupunki kuuluu Turun seutuun. Kuntaraja Naantalilla on Turun, Paraisten ja Raision kaupunkien sekä Maskun, Mynämäen, Taivassalon ja Kustavin kuntien kanssa. Näistä Naantalilla on maaraja Raision ja Maskun kanssa. Kaupungin pinta-ala on 688 km², josta maapinta-alaa on 311,5 km².

Liikenneyhteydet Naantaliin ovat hyvät. Maanteitse etäisyys Naantalin keskustasta Turkuun on noin 16 km ja Raisioon noin 9 km. Etäisyys Helsinkiin on noin 175 km.

E18-käytävä osana ns. Pohjolan kolmiota kuuluu EU:n tärkeimpien liikenneyhteyksien joukkoon. Käytävän merkitys Naantalille, joka on eräs väylän Suomen osuuden keskeisiä paikkakuntia, on suuri.

4.2

Ympäristö

Kaupungin ympäristöpolitiikan tavoitteena on systemaattisesti ympäristöjohtamisen työkalujen, kuten valvontaohjelman avulla, sisällyttää kestävä kehityksen mukainen ympäristöasioiden huomioon ottaminen. Tähän tavoitteeseen pääsemiseksi ympäristönsuojelussa tehdään viranomaispäätöksiä, annetaan viranomaislausuntoja ja valvotaan toimintoja sekä lainsäädännön noudattamista. Lisäksi teetetään ympäristön tilaa koskevia selvityksiä sekä ohjataan ja neuvotaan kuntalaisia ja toiminnanharjoittajia ympäristöasioissa.

4.3

Väestö ja työllisyys

Vuoden 2017 alkaessa Naantalin asukasluku oli 19 068. Ennakkoväkiluku 31.8.2017 oli 19 124. Ikäluokkiin asukkaat jakautuivat seuraavasti:

31.12.	Alle 6 v	7 - 15	16 - 18	19 -24	25 - 64	65 - 74	75 - 84	Yli 84 v
1990	1 307	2 014	540	1 053	7 985	1 081	516	126
1995	1 484	1 978	685	994	8 656	1 261	635	161
2000	1 505	2 000	692	991	9 287	1 307	768	193
2005	1 399	2 216	650	969	9 955	1 408	930	261
2010	1 407	2 100	766	953	10 310	1 877	1 050	344
2011	1 414	2 011	783	950	10 194	2 048	1 085	386
2012	1 362	1 981	794	961	10 044	2 183	1 085	414
2013	1 338	1 979	750	944	9 964	2 355	1 105	424
2014	1 305	1 982	693	944	9 867	2 481	1 163	436
2015	1 287	2 014	668	940	9 809	2 606	1 162	475
2016	1 285	1 993	686	935	9 736	2 708	1 260	465

Lähde: Tilastokeskus

Kaupunki on ottanut yhdeksi strategiansa menestysteemaksi vetovoimansa vahvistamisen asuinpaikana. Tällöin vahvistuva muuttoliike tuo kaupunkiin myös lapsiperheitä. Nuorempiin ikäluokkiin kuuluvien määrän kasvu tasapainottaa väestörakennetta, joka kaikesta huolimatta vanhenee varsin nopeasti lähivuosina ja vuosikymmeninä.

Kaupunginvaltuuston vahvistamaan Naantalin kaupunkistrategiaan on kirjattu periaatteet ja toimintalinjat, joiden mukaisesti tavoitteita toteutetaan. Kaupunginvaltuusto asettaa vuosittain strategiaa toteuttavia sekä kaupunkitason että tehtäväalueitasoisia tavoitteita ja niitä kuvaavia mittareita. Täydentäviä linjauksia sisältävät henkilöstöstrategia, elinkeino-ohjelma ja saaristo-ohjelma.

Vuoden 2016 aikana kaupungintyöllisyystilanne on kääntynyt parempaan suuntaan ja myönteinen kehitys on jatkunut edelleen vuonna 2017. Myönteistä on myös pitkään vaikeana pysyneen pitkäaikaistyöttömyyden kääntyminen laskuun. Naantali on yhdessä Turun, Raision ja Paimion kanssa mukana alueellisessa työllisyyskokeilussa, jonka tarkoituksena on hakea vaikuttavuutta pitkäaikaistyöttömien ja nuorten aktivointiin. Kokeilu kestää tässä vaiheessa vuoden 2018 loppuun saakka.

4.4

Rakentamisalueet ja elinkeinotoiminta

Maapolitiikan ohjaus ja siihen liittyvät valmistelutehtävät hoidetaan kaupungin keskushallinnon johdolla.

Kaupunginvaltuuston hyväksymän Maankäytön kehityskuva 2035 -suunnitelman mukaan kaupungin tavoitteena on edistää hallitulla kasvulla yhdyskuntarakennetta, joka turvaa asumismahdollisuudet ja nykyisten palveluiden säilymisen ja kehittymisedellytykset. Tavoitteena on turvata väestö- ja työpaikatavoitteiden edellyttämä tonttivaranto.

Päätös valtakunnallisten asuntomessujen hakemisesta tehdään 2017 lopulla.

Maankäyttösuunnitelmia esitetään ja päätetään vuosittain laadittavassa kaavoituskatsauksessa.

Kaupungin alueella elinkeinojen toimintamahdollisuudet ovat hyvät. Naantalilla on lähtökohdiltaan mm. teollisuuden, satamatoimintojen ja matkailun kannalta koko kaupunkiseutua vahvistava rooli ja imago. Alueella yhdistyy vahva matkailupalvelujen keskittymä ja saaristoluonto. Tämä omaleimainen alue muodostaa jo nykyisellään vahvan ”brändin”, jolla on kehityspotentiaalia tulevaisuudessa.

5 HALLINTO JA HENKILÖSTÖ

5.1 Hallinto

Uusi hallintosääntö tuli voimaan 1.6.2017. Hallintosäännöllä on uudistettu luottamushenkilöorganisaatiota ja vähennetty maltillisesti toimielinten määrää. Uudella säännöllä on lisäksi delegoitu toimivaltaa aikaisempaa enemmän johtaville viranhaltijoille.

Vuonna 2017 aloitettiin selvitys, jossa tarkastellaan sote- ja maakuntaudistuksen vaikutuksia kaupungin tehtäviin, talouteen ja organisaatioon. Työtä jatketaan vuonna 2018. Sote- ja maakuntaudistuksen toteutuessa noin kolmannes henkilöstöstä siirtyy liikkeenluovutuksella uuden työnantajan palvelukseen. Kaupungin taloutta supistava vaikutus on vielä tätä suurempi. Monien tukipalvelutehtävien, kuten talous- ja henkilöstöpalvelujen, hoitamisen tulevia vaihtoehtoja on harkittava huolellisesti. Vaihtoehtoja ovat kaupungin oma työ, kuntayhteistyö, palvelujen ostaminen maakunnan palvelukeskeltä (mikäli lainsäädäntö sallii tämän) tai yksityisten palvelujen käyttö.”

5.2 Henkilöstö

Kaupungin palveluksessa työskentelee keskimäärin 1 200 henkilöä. Näistä vakinaisia henkilöitä on noin tuhat. Henkilöstön lomien ja poissaolojen sijaistamassa on ympäri vuoden useita satoja henkilöitä.

Kaupungin periaatteena on, että työ- ja virkasuhteet ovat pääsääntöisesti toistaiseksi voimassa olevia. Määräaikaista työ- ja virkasuhteita käytetään vain, jos määräaikaaisuudelle on perusteet. Rekrytoidesamme henkilöstöä käytämme sekä sisäistä että julkista, avointa hakua. Rekrytoinnit tapahtuvat Kuntarekryn kautta.

Kaupungin tavoitteena on tuottaa kaupunkilaisille ammattimaisesti ja kustannustehokkaasti korkeatasoisia ja ihmisläheisiä palveluita sekä vahvistaa henkilöstön työssäjaksamista ja ammattitaitoa.

Kaupunkistrateginen tavoitteemme on vahvistaa yhteisöllisyyttä, mitä pyrimme parantamaan esimiesvalmennuksella. Edelleen haluamme onnistua

- hyvässä johtamisessa,
- ammattitaidon ja työhyvinvoinnin ylläpidossa,
- prosessien kehittämisessä.

Nämä tavoitteet ovat osa henkilöstöstrategiaamme. Tarkemmat tavoitteet, toimenpiteet, mittarit ja aikataulut vahvistetaan vuosittain henkilöstöstrategian toimenpidesuunnitelmassa.

Keskeiset virka- ja työehtosopimukset ovat voimassa 31.1.2018 asti

6 TOIMINTA- JA TALOUSSUUNNITELMAN TALOUDELLISET LÄHTÖKOHDAT

Naantali-strategian mukaan kaupunki haluaa pitää verotuksen kilpailukykyisenä. Omin päätöksin voidaan vaikuttaa kunnallisveroprosenttiin ja kiinteistöveroprosentteihin.

Kaupungin tuloveroprosentti korotettiin 19,00 %:iin vuoden 2017 alusta. Koko maan tuloveroprosentin ennakkollinen painotettu keskiarvo on vuoden 2016 tuloista 19,86 % ja vuoden 2017 tuloista 19,91 %. Tuloveroennuste suunnitelmakaudelle on laskettu 19,00 % mukaan.

Ennuste perustuu verovuosien 2018 – 2019 osalta Kuntaliiton kuntakohtaiseen ennusteeseen ja vuosien 2020 – 2021 osalta Kuntaliiton ennusteesta johdettuun ennusteeseen.

Kuntaliiton ennusteiden taustalla oleva valtiovarainministeriön ennuste on laadittu olettaen, että maakunta- ja soteuudistus toteutuu valtioneuvoston esityksen mukaisesti vuoden 2020 alusta. Tällöin esim. kunnan tuloveroprosenttiin tehdään kaavamainen, noin 12,5 prosenttiyksikön leikkaus. Myös yhteisöverossa kuntaryhmän osuutta alennetaan.

Voimassa olevan kiinteistöverolain mukaan kunnan on määrättävä yleinen, vakituisten asuinrakennusten ja muiden asuinrakennusten veroprosentti. Muiden veroprosenttien määrittäminen on vapaaehtoista. Kiinteistöveroprosenttiemme taso suhteessa koko maahan selviää oheisesta taulukosta.

Tuloveroprosentti ja kiinteistöveroprosentit ovat vv. 2019 – 2021 samat kuin vuonna 2018.

Kiinteistöjen verotusarvoilla painotetut keskiarvot

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Yleinen kiinteistöveroprosentti:													
Yläraja	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,35	1,35	1,35	1,35	1,35	1,55	1,55	1,80
Naantali	0,58	0,63	0,65	0,64	0,63	1,00	1,00	1,05	1,05	1,05	1,05	1,05	1,05
Keskiarvo	0,73	0,74	0,75	0,74	0,74	0,86	0,88	0,90	0,92	0,94	0,99	1,00	1,06
Alaraja	0,50	0,50	0,50	0,50	0,50	0,60	0,60	0,60	0,60	0,60	0,80	0,80	0,93
Vakituinen asuinrakennus:													
Yläraja	0,50	0,50	0,50	0,50	0,50	0,75	0,75	0,75	0,75	0,75	0,80	0,80	0,90
Naantali	0,23	0,26	0,27	0,27	0,30	0,40	0,40	0,45	0,45	0,45	0,45	0,45	0,45
Keskiarvo	0,28	0,29	0,29	0,29	0,29	0,38	0,39	0,40	0,41	0,43	0,46	0,47	0,49
Alaraja	0,22	0,22	0,22	0,22	0,22	0,32	0,32	0,32	0,32	0,32	0,37	0,37	0,41
Muu asuinrakennus kuin vakituinen asuinrakennus:													
Yläraja	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,35	1,35	1,35	1,35	1,35	1,55	1,55	1,80
Naantali	0,86	0,87	0,92	0,92	0,90	1,00	1,00	1,05	1,05	1,05	1,05	1,05	1,35
Keskiarvo	0,84	0,86	0,87	0,88	0,89	0,98	0,99	1,00	1,03	1,05	1,07	1,11	1,15
Alaraja	0,50	0,50	0,50	0,50	0,50	0,60	0,60	0,60	0,60	0,60	0,80	0,80	0,93

Taulukon prosentit ovat kuntaliitoksen takia laskennallisia vuoteen 2008 asti.

Yleisen ja vakituisen asumisen veroprosenttien tuotto on noin 83 % kiinteistöverotuksemme koko tuotosta v. 2017 (koko maa 90 %). Muiden asuinrakennusten prosentin ("mökkiprosentti") osuus tuotosta on Naantalissa noin 14 % ja koko maassa noin 5 %.

Kiinteistöverotuksessa hallituksen uusimmat muutosesitykset hyväksyttäneen eduskunnassa marraskuun 2017 alussa. Näiden muutosesitysten perusteella Naantalille ei tule pakottavia alarajatarkistuksia. Rakennusten ja maapohjien verotusarvojen päivitys käynnistyy 2016 lopulla ja on ilmeisesti vaikuttamassa 2018 kiinteistöverotukseen.

Kuntien osuus yhteisöveron tuotosta verovuonna 2018 nousee noin 1 %-yksikön vuodesta 2017. Tähän vaikuttaa mm. varhaiskasvatusmaksujen alentamisen kompensatio.

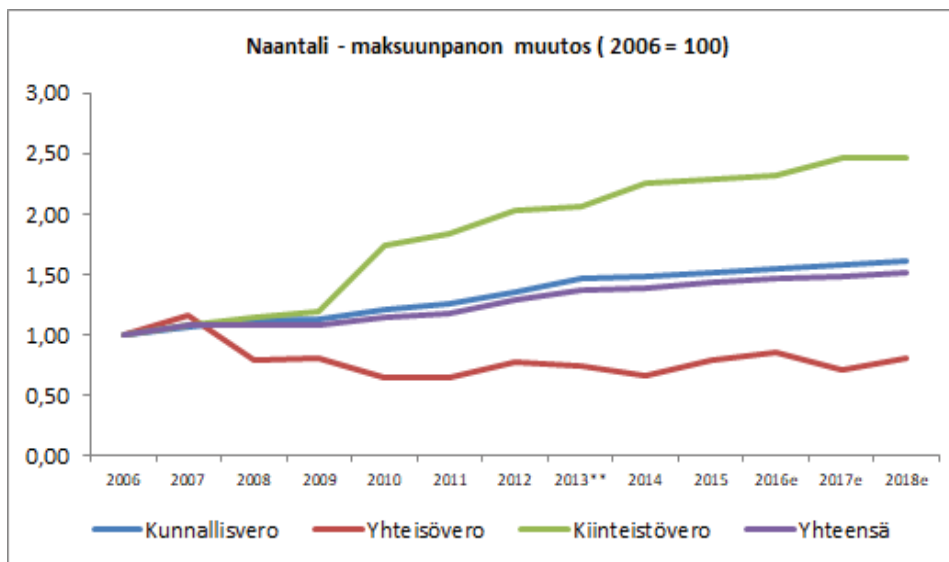
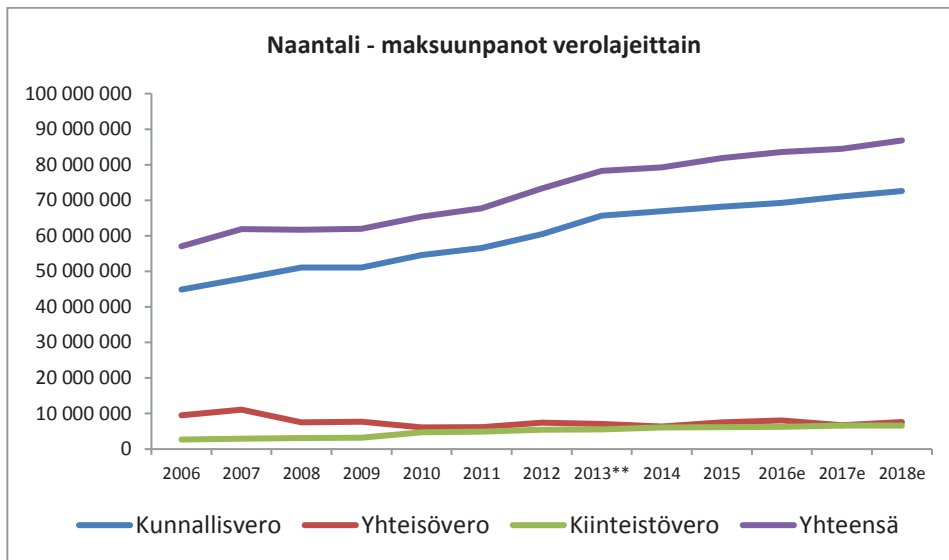
Vuoden 2015 valtionosuusuudistus tuli portaittain voimaan vuodesta 2015 alkaen. Naantalin valtionosuusmenetys uudistuksen johdosta oli laskelmien mukaan vuositasolla noin 4 miljoonaa euroa. Vuosi 2018 on valtionosuusuudistuksen siirtymäkauden 4. vuosi.

Vuoden 2018 valtionosuusarvio on laskettu Kuntaliiton ohjeiden mukaan. Laskelmaan sisältyy 1,2 miljoonan suuruinen saaristo-osakuntakorotus. Opetus- ja kulttuuriministeriön toimialan osalta valtionosuuksista saadaan varmaa tietoa vasta vuodenvaihteessa, mutta laskurin mukainen arvio on suuntaa-antava.

Yksi oleellisimpia muutoksia talouden peruselementeissä on se, että kaupungin yhteisöverotuotto ei ole enää pitkään aikaan ollut poikkeuksellisen korkeaa tasoa.

Kaupungin yhteisöveron tuottoa ennakoidaessa on vuoden 2018 jako-osuudeksi merkitty vuoden 2017 jako-osuus. Tämä perustuu ennakkoarvioihin merkittävien yritysten veronmaksusta 2016 yhdistettynä verovuoden 2015 tiedossa oleviin lukuihin. Vuodesta 2019 eteenpäin jako-osuudeksi on merkitty 90 % viiden edeltävän vuoden keskiarvosta.

Kaupungin verotulolajien kehitystä kuvaavat seuraavat kaaviot (lähde Veronsaajapalvelu ja kaupungin verotuloennuste). Verovuosi 2016 on verottajan ennakkotieto ja vuodet 2017 – 2018 ennusteita.



Verovuoden 2016 ennakkotiedoissa kaupungin ansiotulojen muutos on + 2,4 % (koko maa + 1,8 %). Palkkatulojen muutos on + 2,0 % (koko maa + 1,7 %). Eläketulojen muutos on + 3,6 % (koko maa + 2,6 %). Palkka- ja eläketulot ovat yhdessä 95 % ansiotuloista (palkkatulot 67,3 %, eläketulot 27,7 %).

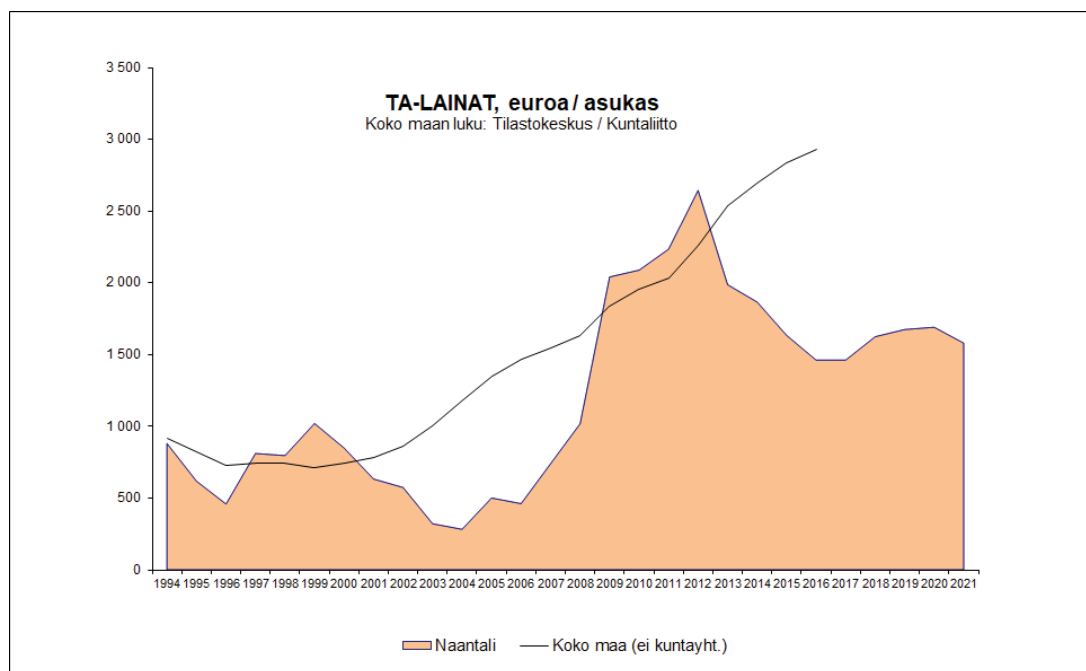
Palkkatuloa saaneiden naantalilaisten kpl-määrä kasvoi 1,4 % (koko maa 0, %). Eläketuloa saaneiden naantalilaisten kpl-määrä kasvoi + 1,9 % (koko maa + 1,2 %).

Eläketulojen muutos on pitkään ylittänyt palkkatulojen kehityksen – vuonna 2006 on palkkatulojen kasvu viimeisimmän kerran ollut suurempaa kuin eläketulojen. Eläketulojen määrä Naantalissa on 41 % palkkatulon määrästä.

Naantalin tuloveroprosentti (kuntaliitos 1.1.2009)

V. 2008 veroprosentti laskennallinen, vuodesta 2009 eteenpäin päätöksen mukainen

2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
16,81	16,50	17,25	17,25	17,75	18,50	18,50	18,50	18,50	19,00



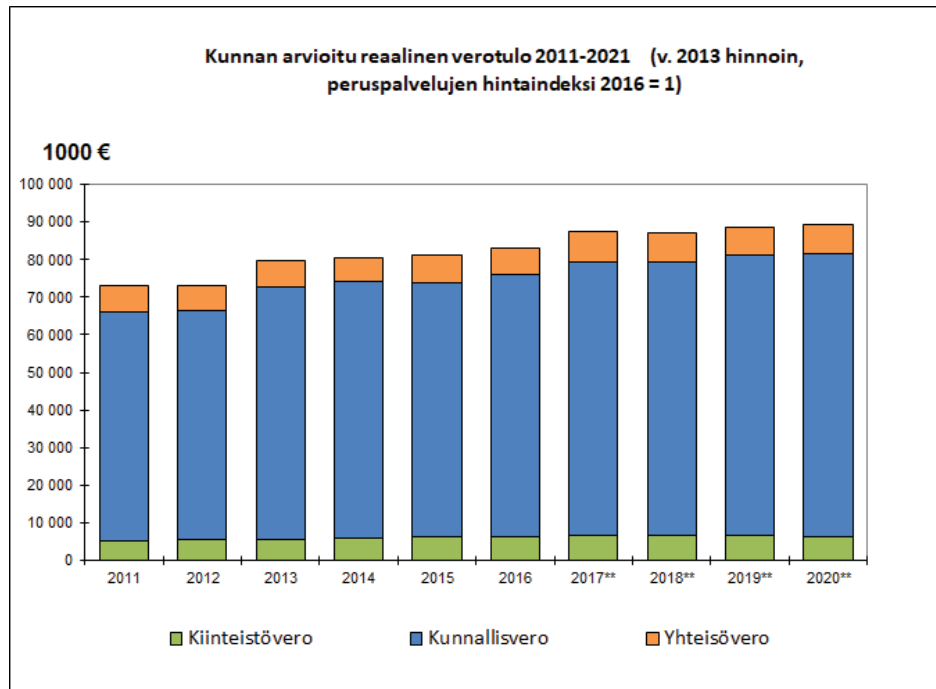
Tuloveron veropohja perustuu 2016 verotuksen ennakkotietoihin ja omaan väestökehitysarvioon. Veronsaajille jaettavana kertymänä käytetään Kuntaliiton ennusteen mukaista arviota vuoteen 2020 asti, siitä eteenpäin ennuste on kaupungin arvio.

Verotulojen ennustamisessa käytetty väestöennuste ohessa.

	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Alle 25 v	4 899	4 864	4 810	4 758	4 716	4 688
muutos %		-0,7	-1,1	-1,1	-0,9	-0,6
25 - 64 v	9 736	9 668	9 622	9 592	9 559	9 485
muutos %		-0,7	-0,5	-0,3	-0,3	-0,8
65 +	4 433	4 616	4 813	4 996	5 181	5 390
muutos %		4,1	4,3	3,8	3,7	4,0
Asukasluku 31.12.	19 068	19 148	19 245	19 346	19 456	19 562
muutos %		0,4	0,5	0,5	0,6	0,5

Tuloverossa on nähtävissä selvä rakenteellinen muutos sikäli, että 65 täyttäneiden osuus vuotuisesta verosta nousee edelleen ja samaan aikaan 25–64 –vuotiaiden osuus verosta laskee. Verotettavan tulon ja maksuunpantavan veron heilahtelut kohdistuvat luonnollisesti valtaosin työssäkäyvien verotuloon ja veroihin verotusmuutosten ohella. Alle 25-vuotiaiden osuus maksuunpantavasta verosta on noin 1,5 %.

Oheisessa kaaviossa on yhteenveto ennusteen mukaisista verotuloista. Kaavio päättyy vuoteen 2020, koska se on otettu Kuntaliiton kuntakohtaisesta ennusteketikosta. Kaavio kuvaa indeksoitua verotuloa.



Suunnitelmakauden määrärahat sisältävät 7,1 miljoonan euron edestä varautumista asuntomessuhankkeen toteuttamiseen. Tulojen arvioidaan realisoituvan käsillä olevan suunnitelmakauden jälkeen.

Määrärahavaraus näkyy suunnitelmakauden loppupuoella tuloslaskelman arvioidussa poistokehityksessä. Arvio perustuu siihen, että määrärahojen käyttö saadaan nopeasti poistolaskennan piiriin eikä poistolaskennan kohteita pidetä keskeneräisinä hankkeina odottamassa koko alueen valmistumista.

7

KAUPUNGIN JA KAUPUNKIKONSERNIN SISÄISEN VALVONNAN JÄRJESTÄMINEN JA RISKIENHALLINNAN PERUSTEET

Kuntalain 14 §:ssä säädetään valtuuston tehtävistä. Valtuuston tulee päättää muun muassa sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteista.

Sisäistä valvontaa suoritetaan erilaisten raportointikäytäntöjen ja työruutiinien kautta sekä normaalien johtamiskäytäntöjen osana. Johto seuraa esimerkiksi määrärahojen käyttöä, erilaisten rakentamis- ja muiden suunnitelmien laadintaa ja päätösten toimeenpanoa. Asioita käsitellään virastojen johtoryhmissä ja osastopalavereissa, ja laajempia osavuosiraportteja laaditaan kolme; 4 ja 8 kk virastopäällikköraportit lautakunnille ja kaupunginhallitukselle, sekä puolivuosisiraportti valtuustolle.

Kaupunginjohtaja on asettanut kaupungin riskienhallintatyöryhmän lokakuussa 2014. Kaupungin riskienhallintapolitiikka-asiakirja on hyväksytty kaupunginhallituksessa 3.11.2014.

Kaupunki on 1990-luvulta alkaen kilpailuttanut neljän vuoden välein kaupungin vakuutukset ns. yhden yhtiön politiikalla eli kaikki vakuutukset on keskitetty yhteen yhtiöön. Seuraava kilpailutus tapahtuu 2018. Vuosittain tehdään säännöllisesti vakuutusten vuosikatselmus lähinnä vastuun ja omaisuuden osalta. Lisäksi toiminnan muuttuessa pyritään yleensä tarkistamaan vakuutusturva (esim. sataman yhtiöittäminen 1.1.2015).

Kaupunkikonserniin kuuluu kuntayhtymien lisäksi neljä kaupungin määräysvallassa olevaa osakeyhtiötä, joille on annettu konserniohje. Hallintosäännössä ja konserniohjeessa on määritelty kaupungin näkemys siitä, miten yhtiön sisäinen valvonta ja riskienhallinta tulee järjestää. Controller seuraa tytäryhtiöiden toimintaa.